

Matej HRIBERŠEK | SPLETNE STRANI ZA DIDAKTIKO KLASIČNIH JEZIKOV I.

Informacijska »poplava«, ki jo je prinesel razmah medmrežja, je marsikaj spremenila tudi za klasične jezike in njihov pouk. Spletne baze podatkov, strežniki za posamezna področja, spletne strani organizacij, institucij, projektov, skupin in posameznikov ponujajo ogromno materiala od originalnih besedil, prevodov, komentarjev, znanstvenih in strokovnih besedil, člankov, slikovnega materiala, zvočnih zapisov, računalniških rekonstrukcij in animacij, virtualnih ogledov do celotnih knjig, ki so jim potekle avtorske pravice, poljudnih strani itn.; pregled nad obsežnim materialom je skoraj nemogoč, kajti tovrstne strani se pojavljajo tako rekoč tedensko, pa tudi že obstoječe se bodisi dopolnjujejo bodisi spreminjajo bodisi ukinjajo.

V seriji člankov bo predstavljenih nekaj aktualnih spletnih strani za učitelje klasičnih jezikov na vseh stopnjah pouka. Ob pregledovanju teh strani velja posebno opozorilo, da je na njihovo vsebino treba vedno gledati s kritično distanco; na njih se namreč dostikrat najde tudi kaj znanstveno, strokovno in tudi didaktično spornega.

Ob zadnjem preverjanju so navedene povezave še delovale; če katera stran ni bila več aktivna, so strežniki za vse predstavljene strani povežavo avtomatsko preusmerili na nov strežnik. Vse, ki si bodo ogledali predstavljenih spletnih strani, naprošam, da me v primeru, če katera ne bi bila več aktivna, o tem obvestijo.

Medea

Spletna stran: <http://www.showgate.com/medea/grklink.html>

Projekt *Medea* je baza povezav, namenjena predstavitvi starogrških oz. helenskih spletnih strani na svetovnem spletu. Povezave so razdeljene na 4 večje kategorije: a) Avtorji in teksti, b) Umetnost in slikovni material, c) Viri in tematski sklopi, d) Karte in geografija. Združuje tako antične kot tudi sodobnejše tematike, prejela je tudi že več nagrad: dvakrat je bila izbrana za pomemben medmrežni vir za Discovery Channel (1997 in 1998), dobila pa je tudi posebno nagrado za promocijo Grčije na spletu. Namenjena je tudi nezahtevnejšim uporabnikom. Slabost strani je, da ni redno posodabljana (zadnja posodobitev je bila l. 2000).

Forum Romanum

Spletna stran: <http://www.forumromanum.org>

Projekt, ki nastaja v sodelovanju šolnikov, učiteljev in študentov z namenom, da bi klasiko spravili iz fakultetnih knjižnic in jo predstavili v dostopnejši in poljudnejši obliki. Ponuja tekste, prevode, članke in druge pedagoške vire. Kdor želi, lahko pri projektu tudi sodeluje (gl. *Contributors page*) bodisi s predlogi bodisi z lastnimi prispevki bodisi s tem, da pregleda katerega od virov, dostopnih v bazi podatkov ter o napakah obvesti vodstvo projekta, da lahko napake odpravi. Stran vzdržuje David Camden s harvardske univerze. Projekt je povezan z več posamezniki in organizacijami npr. The Harvard Classical Club, Lacus Curtius, The Latin Library, Attalus idr. Njen osrednji del je postopoma nastajajoči *Corpus Scriptorum Latinorum*, spletna knjižnica primarnih tekstov, ki pokriva oz. bo pokrivala znaten del latinske književnosti od prvih epigrafskih ostankov do neolatinistov v 18. stoletju. Trenutno vključuje 735 avtorjev (precej jih še ni vključenih v projekt ali pa so zaenkrat le delno) od začetkov rimske književnosti do 18. stoletja. Dodanih je tudi nekaj prispevkov sodobnih avtorjev, ki pišejo v latinščini. Besedila lahko h korpusu prispeva vsakdo; lahko gre za lastne izdaje ali pa za besedila, katerih avtorske pravice so že potekle. Sam projekt sicer ponuja tudi nekaj knjig, ki so jim že potekle avtorske pravice. Za študente in jezikoslovce utegne biti zanimiva Buckova slovnica oskiškega in umbrijskega jezika (prvič izšla l. 1904 in nato v revidirani izdaji 1928; na spletni strani je trenutno na voljo le predgovor in uvod). Drugo takšno delo je *Outlines of Roman History* Williama C. Moreya (1901). Tretje delo je *The Private Life of the Romans* Harolda Whetstona Johnstona (1903, 1932²). Aktualna je tudi povezava *Latin Language Resources*. Dodana je kompletna genealogija grškega in rimskega bogovskega kozmosa ter apendiks z naslovom *Rome, Resurrected*, kjer najdemo nekaj besedil, ki so nastala pod vplivom rimske književnosti (npr. Shakespearejev *Koriolan* idr.).

Classics Technology Center

Spletna stran: <http://ablemedia.com/ctcweb/index2.html>

Stran ponuja zastoj gradivo za učenje in poučevanje na vseh stopnjah učenja (največ v pdf-formatu ipd.), veliko podpornega materiala, interaktivnih pomagal ter navodil za pripravo pouka. Stran je v celoti vredna natančnega ogleda, posebej pa velja opozoriti na naslednje povezave:

- a) Quick Start (natančna kompletna navodila za uporabo projekta *Perseus*);
- b) Showcase (strokovni spisi in prezentacije; vaje in programska oprema; uganke ipd. malenkosti; umetnost; pesništvo; slikovni material; če kdo želi, lahko kaj prispeva k naštetim področjem);
- c) Knowledge Builders (navodila za delo s projektom *Perseus* in sicer

za posamezne tematike, npr. predstavitev posameznih bogov, kolonizacija, Kreta&Mikene, gledališče, Iliada in Odiseja, glasba in ples itn.);

č) Consortium (CTCWeb Consortium; forum učiteljev pouka klasičnih jezikov, kamor lahko pošiljajo svoje prispevke; zelo bogat z najrazličnejšim učnim materialom, vsak prispevek se tudi ovrednoti z zlatim, srebrnim ali bronastim pokalom);

d) Glossary (predstavitev imen in drugih pojmov, dopolnjena tudi z zvočnimi dokumenti ter dodatnimi povezavami, ki te s posameznega pojma preusmerijo na druge aktualne ali podobne spletne strani).

TLG (Thesaurus linguae Graecae)

Spletna stran: <http://www.tlg.uci.edu/~tlg/>

Za uporabo strani je potrebna prijava in pridobitev licence; uporaba korpusa, ki ga je mogoče naročiti tudi na zgoščenki, je plačljiva. TLG je pravzaprav ogromna elektronska knjižnica oz. zbirka tekstov s področja grške književnosti. Ime je kratica za *Thesaurus Linguae Graecae*, ime pa je povzeto po imenu grškega slovarja znamenitega pariškega knjigarja in leksikografa Henrija Estienna (poznamo ga tudi po imenu *Henricus Stephanus*) iz 16. stoletja. Začetki segajo v leto 1972, ko je bila na kalifornijski univerzi prvič podana ideja za projekt, v okviru katerega bi oblikovali računalniško podatkovno banko za grško književnost. Projekt je unikaten tudi v tem oziru, da je hkrati tudi prvi večji projekt na področju klasičnih študij, pri katerem gre za združevanje klasičnih študij in računalniške tehnologije.

Prva faza projekta je bila pridobitev finančne osnove za njegovo izvedbo; pri tem so snovalcem pomagale razne institucije in fundacije. Leta 1976 je ekipa sodelavcev na projektu izdala besedila precejšnjega števila grških avtorjev na magnetnih trakovih, torej kasetah (spomnimo se npr. računalnikov Commodore). Druga faza se je začela s pritegnitvijo računalniških strokovnjakov, pri čemer je odigral pomembno vlogo David Packard, eden od soustanoviteljev računalniške korporacije *Hewlett-Packard*, ki je izdelal strojno in programsko opremo za prenos besedil na zgoščenske, za obdelavo tekstov in za iskanje znotraj njih (t.i. *Ibycus* sistem); to je bilo l. 1982. Tri leta kasneje, 1985, je izšel prvi CD, CD-A, ki je vseboval 27 milijonov besed. CD-C, ki je izšel l. 1988, je vseboval 42 milijonov, CD-D (1992) 57 milijonov, CD-E iz l. 1999 pa že 76 milijonov besed. Z letom 2000 se je začela priprava za prenos celotnega projekta na medmrežje. Zadnja zgoščenska (1999) obsega vse grške avtorje od Homerja do l. 600 po Kr. ter precejšen del avtorjev med 600 in 1453 (padec Bizanca). Cilj projekta je zajeti grške tekste vse do sodobnosti. Zajema torej več kot 2000 letno obdobje in vključuje skoraj 11 000 del (od fragmentarno ohranjenih do popolnih) približno 3 000 avtorjev. Gre za enega najbolj uporabljanih

besedilnih korpusov; registriranih je več kot 2 000 univerz in institucij ter ogromno posameznikov.

Deutscher Bildungsserver

Spletna stran: <http://dbs.schule.de/db/>

Podatkovna banka za področje osnovnega in srednjega šolstva (posebej za šole in srednje šole) z ogromno ponudbo učnih pomagala od besedil, didaktičnih pripomočkov, razprav, uporabnih programov. Najdemo vse od Homerja do Harryja Potterja. Podobne strežnike ima vsaka nemška dežela; med najboljšimi sta

- a) **Berliner Bildungsserver** (<http://bebis.cidsnet.de/>) in
- b) **Bildungsserver Rheinland-Pfalz** (<http://bildung-rp.de/Unterricht/>).

Audio-Visual Resources for Classics

Spletna stran: <http://www.drjclassics.com/>

Projekt dr. Janice Siegel, ki je kot gostujoča profesorica nekaj časa predavala v Grčiji in izkoristila ta čas tudi za poseben projekt. Stran ponuja veliko slikovnega materiala.

ATHENA – Ausgewählte Tools und Hinweise zur EDV-Nutzung in der Altphilologie

Spletna stran: <http://www.gwdg.de/~hluehke/athena/index.html>

Velika podatkovna banka za vse stopnje pouka. Posebej velja pregledati povezavo *WWW Diverses* in znotraj nje *Unterrichtsmaterialien*, ki ponuja vse mogoče za pouk klasičnih jezikov, od slovničnih pomagala do *Jingle Bells* in *Lili Marlen* v latinščini. Dragocen vir učnega materiala za osnovnošolske in srednješolske učitelje.

Navicula Bacchi

Spletna stran: <http://www.gottwein.de/>

Projekt se deli na dva dela: *Graeca* (<http://www.graeca.de/>) in *Latina* (<http://www.latine.de/>). Najboljši del spletne strani je *Lateinisches Link Lexicon* (<http://www.latine.de/LLLO1.htm>). Spletna stran kot velika baza podatkov, namenjena prav učiteljem, omogoča sprehajanje znotraj samega projekta in po spletu. Učiteljem in učencem omogoča objavljanje prispevkov, sodelovanje v forumih itd. Ponuja ogromno didaktičnih pomagala; *Lateinisches Link Lexicon* ni samo slovar pomenov, ampak je slovar enciklopedičnega značaja, saj vključuje tudi obširnejše razlage posameznih pojmov, imen, latinsko slovnico, geografski indeks, nekatere besede pa so preko povezav z večjimi spletnimi iskalniki povezane še z drugimi podobnimi spletnimi stranmi in slovarji.

Didaktik der Alten Sprachen an der Universität BerlinSpletna stran: <http://www.fu-berlin.de/klassphi/didaktik/>

Spletna stran Oddelka za klasično filologijo berlinske univerze (zbir podatkov za didaktiko, študijska navodila, študijski material).

KZU – Klassischen SprachenSpletna stran: <http://www.kzu.ch/fach/as/AS-home.html>

Interni projekt kantonalne šole Zürich Unterland. Stran je namenjena seznanjanju učiteljev in dijakov z novostmi, ponuja pa tudi veliko materiala in koristnih spletnih povezav za učitelje. Najdemo tudi kar nekaj slikovnega materiala (*Seltene Photos, Mythen in der darstellenden Kunst, Begleitende Bilder zur Lektüre, Arbeitsmaterial* idr.)

Latein kann so einfach seinSpletna stran: <http://www.mbradtke.de/index0.htm>

Projekt gimnazijskega učitelja Michaela Bradtkeja, učitelja na gimnaziji v Meppnu. Ponuja vrsto virtualnih pripomočkov za učenje latinščine (obdelava lekcij + pomožno gradivo).

Ancient World Resources for Elementary TeachersSpletna stran: <http://www.rmc.edu/~gdaugher/elem.html>

Ogromen zbir podatkov, ki jih lahko učitelj uporabi pri pouku. Zelo dobri so virtualni prikazi, (npr. *Virtual Ancient Civilizations, Roman Technology* idr.), stran pa je neposredno povezana s *History Channel* (čeprav povezava pogosto ne deluje) in *Historical Map Website*.

Hellenic CultureSpletna stran: <http://www.culture.gr/>

Spletni strežnik ministrstva za kulturo Grčije. Dragocen pripomoček za predstavljanje kulturno-zgodovinskega okvira grške antike.

PeireneSpletna stran: <http://www.peirene.de/>

Spletna stran nemške klasično-filološke zveze.

PALATIA – Pagina LATInA WunstorpiensisSpletna stran: <http://eberhard.kaus.bei.t-online.de/latein/>

Stran ponuja pomoč pri učenju latinščine na nižji stopnji. Za učitelje bosta zanimivi povezavi *Vaje (Übungsmaterial)*, ki jih je mogoče tudi presneti, ter *Latein in WEB*.

KET – Distance Learning

Spletna stran: <http://www.dl.ket.org/>

Projekt kentuckyskega izobraževalnega programa (Kentucky Educational Television), ki je nastal v okviru programa *Distance Learning*. Gre za prilagojeni poljudni tečaj latinskega jezika po stopnjah (3 stopnje, ki se nadgrajujejo, ter književnost). Poleg učnega materiala ponuja tudi veliko drugih virov in podatkov; kar precej je tudi slikovnega materiala (posebej opozarjam na *Seven Hills of Rome Gallery*).

Latein-Projekt St. Michaels Gymnasium Metten (CH)

Spletna stran: <http://home.t-online.de/home/kloster-metten/inhalt.htm>

Vzorčni primer za kvalitetno gimnazijsko spletno stran.

Latinteach

Spletna stran: <http://www.latinteach.com/>

Izjemen primer spletne strani, namenjene najširšim interesantom za učenje latinskega jezika. Že sama naslovna stran pove vse: *A site for teachers of the Latin language. All new teachers, veteran teachers, homeschool teachers, student teachers, parents, students and those interested in the teaching of Latin and the Classics are welcome to participate!* Gre za ogromen vir idej, podatkov, navodil in materiala za učitelje na vseh stopnjah pouka latinščine. Možno je sodelovanje z lastnimi prispevki. Stran ima lastni forum, kjer si učitelji izmenjujejo svoja mnenja in izkušnje, dalje izčrpna obvestila o kongresih in srečanjih ter izčrpna poročila o njih. Zanimivo je vse; osnovno vodilo pri pregledovanju strani naj bo radovednost. Še posebej velja opozoriti na povezavi a) *Links* in znotraj nje *Teaching Resources* ter b) *Professional Resources* in znotraj nje *Pedagogy, Methodology*.

Kommentierte Linkliste zu den Arbeitsbereichen des Bildungsplans für das Fach Latein

Spletna stran: <http://www.dbg.rt.bw.schule.de/lehrer/streiten/latein/latmat/links.html>

Zgleden primer šolske spletne strani (Dietrich-Bahnhoeffler-Gymnasium, Metzingen); vzdržuje jo Erich Streitenberger.

Vox Latina Gottingensis I

Spletna stran: <http://home.t-online.de/home/prehfeld/>

Spletno stran vzdržuje upokojeni profesor Prehfeld; zanimiv in kar bogat vir podatkov, med drugim tudi tekstov za pouk (<http://home.t-online.de/home/prehfeld/currilat.htm>). Posebej opozarjam na zbirko povezav (*Links*).

Latin1

Spletna stran: <http://campus.fortunecity.com/athena/300/index.html>

Ogromen zbir podatkov za širše področje filologije, med katerimi se najde veliko koristnega tudi za učitelje. Poleg povezav ponuja tudi tekstne dokumente in zvočne dokumente, ki jih je mogoče presneti (*Listen to Latin, E-Texts* idr.).

Latein goes Internet

Spletna stran: <http://www.cso.net/bg19/latein/>

Projekt dunajske zvezne gimnazije. Stran so oblikovali trije srednješolci; zelo priročna in tudi zabavna z obilico koristnih povezav.

Latein

Spletna stran: <http://www.bg-stainach.asn-graz.ac.at/latein/>

Spletna stran gimnazije Steinach; zelo pregledna, s številnimi, za srednješolske učitelje aktualnimi povezavami.

Salier-Gymnasium

Spletna stran: <http://www.salier-latein.de/>

Zanimiv in hkrati preprost primer gimnazijske strani. Ves material je v majhnih programčkih, ki jih je moč sneti s spleta. Za pregled nekaterih bo verjetno treba na medmrežju poiskati nekaj preprostejše programske opreme.

National Latin Exam

Spletna stran: <http://www.vroma.org/~nle/>

Zelo zanimiva in uporabna stran za učitelje latinskega jezika. Veliko prispevkov je v pdf-formatu in so dostopni za vse uporabnike. Aktualni so tako za učitelje kot tudi učence; gre za podatke o preverjanjih znanja, o tekmovanjih, delu v posameznih organizacijah ali na posameznih šolah, o prireditvah, srečanjih, kongresih, štipendijah, dalje o maturi in vseh vidikih didaktike od samega poučevanja, pristopov, pomožnih materialov do inštrukcij. Spletne povezave se nanašajo večinoma na Ameriko in na ameriška filološka združenja.

Viva Voce

Spletna stran: <http://dekart.f.bg.ac.yu/~vnedeljk/VV/>

Nekaj posnetkov rimske poezije (Vojin Nedeljkovič); dragocen dodatek k predstavitvi rimske lirike ali metrike.

Pagina domestica Medisilvani

Spletna stran: <http://latinitas.org>

Zasebna stran Steinarja Midtskogena (Norveška); vključuje poročila, novice, poročila o popotovanjih ipd.

Ernst Klett Verlag

Spletna stran: <http://www.klett-verlag.de>

Ena od manjših spletnih knjigarn, ki ponuja literaturo s področja klasičnih jezikov.

Naslov:

dr. Matej Hriberšek

Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta

Aškerčeva 2

SI-1000 Ljubljana

e-mail: matej.hribersek@guest.arnes.si